

Obsah

	strana
1. Laboratorní sklo, příprava základních živných prostředí a jejich sterilizace	5
1. 1. Laboratorní sklo	5
1. 2. Živná prostředí a jejich složky	9
1. 3. Příprava základních živných prostředí	13
1. 4. Sterilizace	16
1. 4. 1. Sterilizace při zvýšené teplotě	16
1. 4. 1. 1. Sterilizace teplem	16
1. 4. 1. 2. Sterilizace vlhkým teplem	17
1. 4. 2. Filtrace	20
1. 4. 3. Záření	23
1. 4. 4. Chemické prostředky	23
1. 4. 4. 1. Netěkavé látky	23
1. 4. 4. 2. Těkavé látky	24
1. 4. 5. Sterilizace laboratorního skla a různých púd	25
1. 4. 5. 1. Příprava pipet	25
1. 4. 5. 2. Příprava baněk a zkumavek	26
1. 4. 5. 3. Příprava provzdušňovacích lahví	26
1. 4. 5. 4. Sterilizace živných prostředí	27
2. Očkování mikroorganismů	28
2. 1. Izolace čisté kultury bakterií	28
2. 2. Očkování bakteriologickou kličkou	29
2. 2. 1. Očkování bakteriologickou kličkou z polotuhého do tekutého média	29
2. 2. 2. Očkování bakteriologickou kličkou z polotuhého na polotuhé živné prostředí	31
2. 3. Očkování pipetou	33
3. Stanovení počtu bakterií a bakteriální hmoty	35
3. 1. Počet a hmota mikroorganismů	35
3. 2. Heterogenita bakteriálních kultur	35

3. 3. Přímé stanovení počtu buněk	36
3. 4. Stanovení celkového počtu životaschopných buněk	37
3. 4. 1. Řešení bakteriální kultury	38
3. 4. 2. Očkování na Petriho misky	39
3. 4. 3. Počítání kolonií a stanovení počtu buněk	41
3. 5. Nefelometrické stanovení počtu buněk	42
3. 6. Stanovení biomasy	43
3. 6. 1. Stanovení sušiny	43
3. 6. 2. Stanovení rozpustných bílkovin	44
3. 6. 3. Stanovení dusíku v bakteriálních buňkách	45
3. 6. 4. Stanovení nukleových kyselin	46
4. Kultivační technika	48
4. 1. Izolace mikroorganismů rozkládajících tuky	48
4. 1. 1. Orientační izolace lipolytických bakterií	49
4. 1. 2. Kvalitativní izolace lipolytických bakterií	50
4. 2. Důkaz celulolytických bakterií a jejich izolace	51
4. 2. 1. Důkaz celulolytických bakterií	52
4. 2. 2. Izolace celulolytických bakterií	53
4. 3. Nahromadění azotobaktera	55
4. 4. Izolace azotobaktera	56
4. 5. Izolace hlízkových bakterií	58
4. 6. Stanovení specifity rhizobií	60
4. 7. Nahromadění denitrifikačních bakterií	62
4. 8. Přenos viróz	65
4. 9. Stanovení viróz na tramborách	66
4. 10. Stanovení viróz na dřevinách	69
4. 11. Kvantitativní stanovení alkoholového kvašení	70
4. 12. Důkaz zkvašování cukrů	72
4. 13. Bezbuněčné kvašení	74
4. 14. Izolace bakterií mléčného kvašení	76
4. 15. Octové kvašení	77
4. 16. Stanovení aktivity dehydrogenáz	79
4. 17. Důkaz sacharázy	82
4. 18. Důkaz rozkladu močoviny	84
4. 19. Vliv vnějších faktorů na buňky	86
4. 19. 1. Příprava čerstvé kultury kvasinek	88
4. 19. 2. Vliv barviv a dezinfekčních látek na růst kvasinek	88
4. 19. 3. Vliv barviv a dezinfekčních látek na rychlost kvašení	89

4. 20. Izolace <i>Bacillus cereus</i>	90
4. 21. Mikroskopický rozbor vody	91
4. 21. 1. Mikroskopický rozbor pitné vody	92
5. Mikroskopie	97
5. 1. Mikroskopie v procházejícím světle	97
5. 1. 1. Několik základních pojmů	100
5. 1. 2. Imerzní směsi	101
5. 2. Fluorescenční mikroskopie	102
5. 3. Pozorování mikroorganismů v zástině	103
5. 4. Metoda fázového kontrastu	104
5. 5. Elektronový mikroskop	105
5. 6. Měření velikosti mikroorganismů	106
5. 7. Příprava mikroskopického preparátu	107
5. 7. 1. Příprava podložních a krycích skl	108
5. 7. 2. Příprava nativního preparátu	109
5. 7. 3. Příprava preparátu pro barvení	110
5. 7. 4. Fixace preparátu	111
5. 7. 5. Barvení preparátu	112
5. 7. 6. Zásady pro používání mikroskopu	113
6. Mikroskopická technika	115
6. 1. Vitální test	115
6. 2. Negativní barvení	117
6. 3. Pučení kvasinek	117
6. 4. Barvení podle Grama	120
6. 5. Barvení pouzder	122
6. 6. Spóry	123
6. 6. 1. Barvení spór u <i>Bacillus cereus</i>	124
6. 6. 2. Barvení spór u kvasinek	125
6. 7. Důkaz volutinu	126
6. 8. Důkaz glykogénu	127
6. 8. 1. Makroskopický průkaz	127
6. 8. 2. Mikroskopický důkaz	128
6. 9. Důkaz bílkovin	128
6. 10. Důkaz tuků	130
6. 11. Barvení bakterií mléčného kvašení	131
6. 12. Mikroskopování celulólytických bakterií	132
6. 13. Padlí dubové	133
6. 14. Rez	134
6. 14. 1. <i>Phragmaetidium mucromatum</i>	134
6. 14. 2. <i>Puccinia graminis</i>	135

6. 15. Pozorování <i>Penicillium</i>	137
6. 16. Fliseň hlavičková	139
6. 17. Pozorování <i>Aspergillus</i>	140
6. 18. Pozorování plísně <i>Rhizopus</i>	142
6. 19. Barvení půdních bakterií pro přímé vyšetřování	145
7. Diagnostika bakterií	148
7. 1. Abecední seznam uvedených testů	149
7. 2. Metody provádění jednotlivých testů	150
7. 2. 1. Acetoin a metylčervenový test	150
7. 2. 2. Důkaz dekarboxylace lyzinu a ornitinu a důkaz hydrolýzy argininu	152
7. 2. 3. Důkaz deaminace fenylalaninu (mikrotest)	152
7. 2. 4. Důkaz produkce β -galaktosidázy (ONPG test)	153
7. 2. 5. Standardní glukózový test	153
7. 2. 6. Důkaz využívání citrátů - Simmonsova citrátová půda	154
7. 2. 7. Důkaz produkce deoxyribonukleázy	155
7. 2. 8. Egg-yolk reakce	155
7. 2. 9. Endova půda	156
7. 2. 10. Důkaz hydrolýzy eskulinu	157
7. 2. 11. Důkaz produkce fosfatázy	157
7. 2. 12. Gramovo barvení	158
7. 2. 13. Důkaz produkce indolu	158
7. 2. 14. Důkaz produkce katalázy	159
7. 2. 15. Medium King B	159
7. 2. 16. Důkaz produkce koagulázy	160
7. 2. 17. Krevní agar	161
7. 2. 18. Mac Conkey agar	161
7. 2. 19. Masopeptonový agar (MPA)	162
7. 2. 20. MPA s různým obsahem NaCl (6,5 - 15 %)	162
7. 2. 21. Důkaz redukce nitrátů	162
7. 2. 22. Medium s octanem sodným	164
7. 2. 23. Důkaz produkce oxidázy	164
7. 2. 24. Důkaz hydrolýzy škrobu	165
7. 2. 25. Tioglykolátové medium	166
7. 2. 26. TSI (Triple sugar iron) agar = agar podle Hajna	166
7. 2. 27. Důkaz hydrolýzy Tweenu 80 lipázami, důkaz hydrolýzy želatiny	168
7. 2. 28. Důkaz produkce ureázy	169

	strana
7. 3. Diferenciační tabulky	170
8. Bakteriofág	188
8. 1. Příprava fágového lyzátu	188
8. 2. Stanovení titru fágového lyzátu	189
8. 3. Jednostupňová růstová křivka fága	192
9. Mikrobiologická laboratoř na škole	194
Obsah	197